

Англійський досвід, який за багатьма параметрами є передовим у світі, дозволяє також науковцям та практикам переосмислити своє бачення місця АВС у системі вирішення спорів, розглядати АВС як широкий спектр способів, які здатні не тільки розвантажити судову систему, а й формувати культуру мирного вирішення спорів у суспільстві.

Список використаної літератури

1. D'Urso, L. (2018). Italy's "Required Initial Mediation Session": Bridging The Gap between Mandatory and Voluntary Mediation. *Alternatives to the High Cost of Litigation* (2001), 36(4), 49–58. <https://doi.org/10.1002/alt.21731>
2. H.Brown, A.Marriot. *ADR: principles and practice*. London. Sweet&Maxwell. 4th Ed.
3. ADR and Civil Justice, CJC ADR Working Group Final Report (November 2018) URL: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2018/12/CJC-ADR-Report-FINAL-Dec-2018.pdf>
4. The Civil Procedure rules URL: <https://www.justice.gov.uk/courts/procedure-rules/civil>
5. Ahmed, M., & Arslan, F. (2020). Compelling parties to judicial early neutral evaluation but a missed opportunity for mediation: *Lomax v Lomax* [2019] EWCA Civ 1467. *Civil Justice Quarterly*, 39(1), 1–11.
6. *Lomax v Lomax* [2019] EWCA Civ 1467 URL: <https://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2019/1467.html>
7. *Halsey v Milton Keynes General NHS Trust* *Steel v Joy* URL: [https://www.bailii.org/cgi-bin/format.cgi?doc=/ew/cases/EWCA/Civ/2004/576.html&query=\(Halsey\)](https://www.bailii.org/cgi-bin/format.cgi?doc=/ew/cases/EWCA/Civ/2004/576.html&query=(Halsey))

Стоянова Тетяна Анатоліївна

к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

НЕМОЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ, ЯК ОЗНАКА СПРАВ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Слід зазначити, що на відміну від наказного, спрощеного видів провадження, окреме провадження, як і загальне позовне, можна назвати дійсно особливим видом цивільного судочинства.

Як зазначає, ст. 293 ЦПК України, окреме провадження - це вид непозовного цивільного судочинства, в порядку якого розглядаються цивільні справи про

підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони прав, свобод та інтересів особи або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав [1].

Справи окремого провадження й саме окреме провадження, як вид цивільного судочинства, практично відмінні від справ позовного провадження, мають зовсім іншу мету та предмет судового розгляду. Окреме провадження перекликається з іншими формами охорони цивільних прав (наприклад нотаріальною), що неодноразово підкреслювалось в наукових дискусіях, але має власні особливості та довгі роки залишається в компетенції суду. Суттєві обмеження порядку розгляду справ, що витікають із правової природи справ окремого провадження, дають змогу зробити висновок про неможливість застосування альтернативних засобів врегулювання спору в таких категоріях справ.

Так, по-перше, такий вивід пов'язаний із метою окремого провадження. Як неодноразово підкреслювалось, метою справ окремого провадження – є охорона законного інтересу. Необхідно розмежовувати поняття охорони та захисту законних інтересів. Так, під захистом необхідно розуміти сукупність процесуальних дій, що застосовуються у зв'язку з порушенням, невизнанням або оспорюванням прав, інтересів направлених на відновлення суб'єктивних цивільних прав. Під охороною суб'єктивних прав та інтересів слід розуміти правове регулювання суспільних відносин з метою запобігання порушення цивільних прав. Тобто, захист застосовується у випадках, коли цивільне право вже порушене (справи позовного провадження), а охорона цивільних прав та інтересів коли, необхідно створити умови для реалізації права та запобігання його порушенню. Тобто, сам зміст мети розгляду судом справ окремого провадження виключає наявність протилежних інтересів та потенційну необхідність врегулювання таких інтересів поза межами суду.

У порядку окремого провадження встановлюються обставини, від встановлення наявності або відсутності яких у особи може виникнути, змінитися або припинитися певне суб'єктивне право. Але питання «спору про право» є невизначеним, як у міжнародному і національному законодавстві, так і в практиці ЄСПЛ, а, також й в доктрині цивільного процесуального права України. З рішень ЄСПЛ можна вивести певні вимоги, які висуваються до поняття «спір», вимагається щоб це слово розглядалося не суто технічно, йому має бути надане матеріальне, не формальне значення. Відмінність точок зору між двома або більше особами, яка має певне відношення до прав та обов'язків, що стосуються питання є достатньою за умови, що вона є істинною або має серйозний характер [1].

Також, на підтвердження виводу про відсутність необхідності застосуванні альтернативних засобів врегулювання спору в справах окремого провадження, можна навести ще одну ознакою справ окремого провадження – неможливість укладання мирної угоди та передачі справи на розгляд третейського суду. Відсутність спору про право, як наслідок відсутності протилежних інтересів в процесі, породжує важливу особливість щодо порядку розгляду справ окремого провадження – неможливість ухвалення мирової угоди та передачі справи на розгляд третейського суду, згідно до ч. 5 ст. 294 ЦПК. Це пов'язане із тим, що здійснення будь-яких дій за для застосування альтернативних заходів врегулювання спору в таких справах, у вигляді медіаційних процедур, укладання мирової угоди тощо не будуть поєднуватися із метою справ окремого провадження, а саме – встановлення правових засад запобіганню порушення цивільних прав.

Слід, також, взяти до уваги ще одну ознаку справ окремого провадження - відсутність змагальності та можливість вийти за межі заявлених вимог. Суд розглядає справи окремого провадження, за загальними правилами, за винятком положень змагальності та меж судового розгляду, згідно ч.3 ст. 294 ЦПК. Таке положення закону має певний вплив на доказову діяльність суду при розгляді

справ зазначеної категорії, саме на суд покладається більш активна роль в судовому доказуванні. Так, згідно ч.2 ст. 294 ЦПК, з метою з'ясування обставин справи суд може за власною ініціативою витребувати необхідні докази.

Але, такі ознаки є наслідком змісту мети справ окремого провадження, що законодавчо встановлені як процесуальні особливості розгляду справ окремого провадження. В першу чергу, логічною підставою за для неможливості застосування альтернативних засобів врегулювання спору є те, що окреме провадження направлене на запобігання порушенню цивільних справ та здійснення умов їх реалізації.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс: Закон України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №40-42. – Ст. 492.
2. Judgement in Case of Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium 18 October 1982 : The European Court of Human Rights [Електронний ресурс] / European Court of Human Rights, Council of Europe. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-57521>.

Сулейманова Сусанна Рефатівна

Національний університет “Одеська юридична академія”,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного процесу, медіатор

ПЕРЕВАГИ СІМЕЙНОЇ МЕДІАЦІЇ ПРИ ВИРІШЕННІ ПИТАННЯ ПРО РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ

Питання розірвання шлюбу є дуже чутливим, оскільки розриваються відносини з людиною, до якої колись були найщиріші почуття, з якою були пов'язані мрії провести решту свого життя і клятва «поки смерть не розлучить нас». Особливо чутливими є судові процеси про розірвання шлюбу, якщо у подружжя є діти. Згідно з даними шкали соціальної адаптації, отриманими американськими психіатрами Томасом Холмсом (Thomas Holmes) і Річардом Реєм (Richard Rahe), розлучення та подружнє розставання посідають друге та